

**ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Petra Příhody a Mgr. Jana Passera v právní věci žalobkyně: L. B., zastoupené Mgr. Alexandrem Vaškevičem, advokátem v Plzni, Františkánská 7, 301 00 Plzeň, proti žalovanému: Ministerstvo vnitra, Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 1. 2003, čj. OAM-5692/VL-10-12-TZ-2002, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 25. 11. 2003, čj. 24 Az 13/2003-40

t a k t o :

- I. Kasační stížnost se zamítá.
- II. Žalobkyně nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému se právo na náhradu nákladů nepřiznává.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 9. 1. 2003, čj. OAM-5692/VL-10-12-TZ-2002, žalovaný zamítl žádost žalobkyně o udělení azylu jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb. Současně rozhodl, že se žalobkyni neuděluje azyl podle § 13 odst. 1 a 2 a podle § 14 zákona o azylu a že se na ni nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 citovaného zákona. Rozhodnutí žalobkyně napadla dne 16. 1. 2003 žalobou u Krajského soudu v Ostravě.

V žalobě žalobkyně zejména namítala, že správní orgán v řízení o její věci porušil ustanovení § 3 odst. 3 správního řádu, neboť se žádostí nezabýval odpovědně a svědomitě, ustanovení § 3 odst. 4 správního řádu, neboť nevyšel ze spolehlivě zjištěného stavu věci a nevedl správní řízení tak, aby posílil důvěru žalobkyně ve správnost jeho rozhodování, ustanovení § 32 odst. 1 správního řádu, neboť nezjistil

přesně a úplně skutečný stav věci a za tím účelem si neopatřil potřebné podklady pro rozhodnutí, § 33 odst. 2 správního řádu, neboť žalobkyni nedal možnost vyjádřit se před vydáním rozhodnutí k jeho podkladu a ke způsobu jeho zjištění, ustanovení § 46 správního řádu, neboť napadené rozhodnutí nevyšlo ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu, a ustanovení § 47 odst. 3 správního řádu, neboť odůvodnění rozhodnutí není přesvědčivé a žalovaný se nevypořádal se všemi provedenými důkazy. Žalobkyně rovněž namítla porušení § 12 a § 91 zákona o azylu: domnívá se totiž, že v jejím případě byly naplněny zákonné podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu nebo alespoň pro vztažení překážky vycestování ve smyslu § 91 téhož zákona. Žalobkyně v žalobě ohledně skutkových důvodů odkázala na obsah správního spisu, zejm. na žádost o udělení azylu a protokol o pohovoru.

Krajský soud v Ostravě žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Ani jednu z procesních námitek krajský soud neuznal za důvodnou, stejně pak uzavřel i ohledně námítky věcné. Žalobkyně měla o azyl požádat hned v první zemi, kde měla reálnou možnost azyl dostat a kde by byla garantována její základní práva a svobody. Polsko, kterým žalobkyně projížděla, přitom je tzv. třetí bezpečnou zemí ve smyslu § 2 zákona o azylu. Tento názor krajský soud opřel o rozhodnutí Nejvyššího správního soudu publikované pod č. 18/2003 Sb. NSS.

Proti tomuto rozsudku žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) brojila včas podanou kasační stížností. Namítla, že krajský soud nesprávně posoudil právní otázku, zda byly dány předpoklady pro rozhodnutí žalovaného podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]. Proti názoru plynoucímu z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, o které krajský soud opřel napadené rozhodnutí, namítla existenci určité solidarity panující mezi jednotlivými státy. Ta má bránit tomu, aby tzv. nárazníkové státy (např. právě Polsko, Maďarsko a Slovensko) nebyly nepřiměřeně znevýhodněny. Výklad krajského soudu, resp. Nejvyššího správního soudu tuto solidaritu při poskytování azylu popírá. Stěžovatelka také upozornila na skutečnost, že uprchlíci z východu se přímo do České republiky mohou dostat pouze letecky, což je pro nejchudší vrstvy nedostupné.

Stěžovatelka dále namítla, že řízení před správním orgánem trpělo procesní vadou, a to bylo důvodem pro zrušení jeho rozhodnutí krajským soudem [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Krajský soud byl povinen nepřezkoumat rozhodnutí žalovaného i z hlediska procesních žalobních námitek. Stěžovatelka je přesvědčena, že rozhodnutí žalovaného nebylo učiněno na základě dostatečného dokazování a nebylo náležitě odůvodněno. Požádala rovněž o přiznání odkladného účinku, neboť svá práva před soudem může uplatňovat jen tehdy, bude-li přítomna v České republice.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat

tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně a kde je žadatelka chráněna před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku; takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně). Ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelky žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

Stěžovatelka namítala, že krajský soud nesprávným způsobem posoudil právní otázku, zda v jejím případě je možné postupovat podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu. Nemá ale pravdu. Podle zmíněného ustanovení se totiž žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel o azyl přichází ze státu, který Česká republika považuje za třetí bezpečnou zemi nebo bezpečnou zemi původu, nebude-li prokázáno, že v jeho případě tento stát za takovou zemi považovat nelze. Bezpečnou třetí zemí se přitom s souladu s § 2 odst. 2 zákona o azylu rozumí stát jiný než stát, jehož je cizinec státním občanem, nebo v případě osoby bez státního občanství stát posledního trvalého bydliště, ve kterém cizinec pobýval před vstupem na území a do kterého se může tento cizinec vrátit a požádat o udělení postavení uprchlíka podle mezinárodní smlouvy (Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků z roku 1967, uveřejněné pod č. 208/1993 Sb.), aniž by byl vystaven pronásledování, mučení, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu. Stát není bezpečnou třetí zemí, pokud na něj lze vztáhnout překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu.

Ze správního spisu vyplynulo, že stěžovatelka z Ukrajiny do České republiky přicestovala mikrobusem, a to přes Polsko, kde jí byly hraniční kontrole zkontrolovány doklady a zavazadla. Stěžovatelka tedy v Polsku pobývala, byť krátce, a měla možnost tu kontaktovat zástupce státních orgánů a požádat o azyl. Úsudku správního orgánu a krajského soudu o tom, že Polsko je tzv. třetí bezpečnou zemí, přitom nelze ničeho vytknout, neboť Polsko je smluvní stranou Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků z roku 1967, polská právní úprava azylové problematiky odpovídá principům touto úmluvou založených a tyto principy jsou také v praxi dodržovány. Státní orgány této země nevracejí uprchlíky do zemí, kde by jejich život nebo osobní svoboda byly ohroženy na základě rasy, náboženského vyznání, národnosti, příslušnosti k určité společenské skupině nebo politického přesvědčení nebo kde jim hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího

zacházení nebo trestu smrti anebo jejich život je ohrožen v důsledku válečného konfliktu. Otázky azylu jsou v Polsku upraveny cizineckým zákonem z roku 1997, o jeho udělení rozhoduje nezávislý uprchlický úřad, proti jehož rozhodnutí se lze odvolat k soudu. Osoby, které jsou vráceny do Polska na základě readmisních dohod, mají právo požádat o azyl. Na Polsko rovněž nelze vztáhnout překážku vycestování.

Nejvyšší správní soud dále opakovaně připomíná (srov. č. 18/2003 Sb. NSS, č. 327/2004 Sb. NSS), že azylové řízení je do značné míry založeno na principu, že cizinec pronásledovaný za uplatňování politických práv a svobod ve své vlastní zemi (čl. 43 Listiny základních práv a svobod) má o azyl požádat vždy již v první zemi, v níž má reálnou příležitost tento status obdržet nejdříve a v níž budou garantována jeho základní práva a svobody. Touto zemí je zpravidla tzv. bezpečná třetí země ve smyslu § 2 zákona o azylu. Subjektivní právo na azyl je přitom právem na nezbytnou ochranu před pronásledováním v zemích původu, nikoliv právem vybrat si zemi, v které žadatel o azyl bude chtít toto své právo uplatnit. Proti tomu stěžovatelka v kasační stížnosti upozorňovala na mezinárodní principy azylového řízení, zejm. na solidaritu mezi jednotlivými státy, která má údajně zabránit vysokému počtu žadatelů o azyl v některých tzv. „nárázníkových“ státech. Pak ovšem zaměňuje azyl s přesídlením, což je vedle udělení azylu další zvláštní forma právní ochrany, která si mj. skutečně klade za cíl lépe mezi jednotlivé státy „podělit“ uprchlíky, jejichž rostoucí počet může v některých více zatížených zemích vyvolávat problémy. K případnému přesídlení uprchlíků ale dochází až poté, co je žadateli udělen azyl v shora vymezené tzv. třetí bezpečné zemi; nikoli dříve.

Stěžovatelka v kasační stížnosti namítala také stížní důvod § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.; krajský soud dle stěžovatelky nesprávně usoudil, že správní řízení netrpělo procesní vadou. Vedle nedostatečně provedeného dokazování namítla nedostatečné odůvodnění rozhodnutí žalovaného. Námitku nedostatku odůvodnění stěžovatelka uplatnila již v žalobě; krajský soud k ní po přezkoumání rozhodnutí uvedl, že z odůvodnění rozhodnutí žalovaného vyplývá, které skutečnosti byly podkladem rozhodnutí a jakými důvody byl žalovaný veden při hodnocení důkazů. Nejvyšší správní soud se s tímto hodnocením žalobní námitky jakož i dalších procesních námitek ztotožňuje. Tvzení stěžovatelky, že krajský soud rozhodnutí žalovaného z hlediska procesních žalobních námitek nepřezkoumal, neodpovídá skutečnému stavu věci; na - jakkoli jen obecně formulované - procesní žalobní námitky soud zareagoval, a v obecné rovině se s nimi také vypořádal. V dalším krajský soud po právu procesní námitky označil za obecné a dále se jimi nezabýval. Ani jinak učinit nemohl, neboť nejsou-li procesní námitky doplněny odkazem na konkrétní tvrzená pochybení správního orgánu, nemá soud co přezkoumávat. Soud nemůže sám námitky konkretizovat a domýšlet tak, aby se jimi mohl následně zabývat.

Nejvyšší správní soud tedy zhodnotil všechny stížní námitky jako nedůvodné. Jelikož v řízení nevyšly najevo ani žádné jiné vady, k nimž musí kasační soud

přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. Stěžovatelka nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměla úspěch; žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně 22. února 2005

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu